

**OMZENDBRIEF COL 13/2015 (HERZIENE VERSIE 15.11.2018) VAN HET
COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL BIJ DE HOVEN VAN BEROEP
RICHTLIJNEN MET BETREKKING TOT HET ADVIES VAN HET OPENBAAR
MINISTERIE IN BURGERRECHTELIJKE MATERIES KRACHTENS DE WET VAN 19
OKTOBER 2015 TOT WIJZIGING VAN HET BURGERLIJK PROCESRECHT EN
HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN VAN JUSTITIE**

Inhoudsopgave

I)	Algemene principes om de opportuniteit van een advies van het openbaar ministerie te bepalen	2
II)	Eerste categorie: materies waarbij het openbaar ministerie zelf beoordeelt of een tussenkomst opportuun is	3
III)	Tweede categorie: materies waarbij er steeds een advies zal worden verleend	6
IV)	Derde categorie: materies in het kader waarvan in principe geen advies meer zal worden gegeven	10

Deze omzendbrief is van toepassing op de vanaf 1 januari 2016 bij de rechtscolleges aanhangig gemaakte zaken evenals op de in artikel 1253ter/7, §1 van het Gerechtelijk Wetboek vermelde zaken die na 1 januari 2016 opnieuw aan de familierechtbank zullen worden voorgelegd.

De wetgever heeft de wens uitgedrukt het optreden van het openbaar ministerie in burgerrechtelijke materies te optimaliseren, waarbij overbodige tussenkomsten zoveel mogelijk zouden moeten worden vermeden. Het openbaar ministerie zal nog steeds ingelicht moeten worden over de desbetreffende zaken, maar zal voortaan zelf moeten bepalen in welke dossiers en in welke vorm (mondeling of schriftelijk) advies zal worden verstrekt. Daartoe werden de artikelen 138bis, 764, 765, 765/1, 766 en 767 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd. De rechtbank of het hof kunnen eveneens ambtshalve zaken voorleggen.

De enige uitzondering op het beginsel dat het advies van het openbaar ministerie facultatief is, wordt gemaakt voor zaken met betrekking tot het sociaal recht (art. 764, vierde lid) en tot minderjarigen (art. 765/1, derde lid), waarbij een advies daarentegen verplicht is indien de rechtbank hierom verzoekt.

Daarnaast kan de rechter een beroep doen op verschillende wettelijke bepalingen om de medewerking van het openbaar ministerie tijdens een proces in te roepen (art. 872 en 1253 ter/6 van het Gerechtelijk Wetboek, art. 412 en 497/6 van het Burgerlijk Wetboek). Tot slot moet er worden aan herinnerd dat ongeacht de materie het openbaar ministerie steeds aanwezig is op de terechtzitting wanneer het zelf betrokken partij is, bijvoorbeeld bij een dagvaarding in vernietiging van een huwelijk of wettelijke samenwoning, hetzij als eiser van een faillietverklaring (art. 12 van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen), hetzij als eiser van de intrekking van het gerechtelijk reorganisatieplan (art. 58, tweede lid van de wet van 31 januari 2009) of bij de ambtshalve beroepen van het openbaar ministerie tegen de vonnissen van de arbeidsrechtbank.

In deze omzendbrief voor het openbaar ministerie worden de burgerrechtelijke materies verduidelijkt waarin een advies moet worden gegeven krachtens de artikelen 764, vijfde lid en 765/1, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek.

I) Algemene principes om de opportuniteit van een advies van het openbaar ministerie te bepalen

Het optreden van het openbaar ministerie moet worden georganiseerd vanuit het oogpunt van het belang van het kind, de openbare orde¹, de inachtneming van de wettelijkheid, de uniforme toepassing van de wet, de fundamentele sociale rechten en, op het vlak van faillissementen, het belang van de werknemers en dat van de particuliere en openbare schuldeisers. Daarnaast moet hier ook rekening worden gehouden met de specifieke rol

¹ Het begrip 'openbare orde' moet hier worden geïnterpreteerd als onderdeel van de internationale openbare orde.

van de arbeidsauditoraten als toezichthouders over het goede gebruik van het overheidsgeld voor zowel de Belgische Staat als voor de begunstigden van deze middelen. Het openbaar ministerie moet dus tussenkomen wanneer **het algemeen belang dat de particuliere belangen** overstijgt tijdens een zaak op het spel kan staan^{2 3} (bijvoorbeeld het belang van het niet-begeleide kind, frauduleuze afstamming, draagmoederschap).

Op basis hiervan werden drie categorieën van zaken op burgerrechtelijk vlak gedefinieerd:

1° de zaken in het kader waarvan elke procureur des Konings, arbeidsauditeur of procureur-generaal voor zijn parket(-generaal) richtlijnen uitvaardigt met betrekking tot de opportuniteit van een advies van het openbaar ministerie volgens de door het College van Procureurs-generaal vastgelegde criteria (cf. punt II hieronder);

2° de zaken waarvoor het openbaar ministerie advies moet blijven verlenen (cf. punt III hieronder);

3° de zaken waarvoor het advies van het openbaar ministerie geen toereikende meerwaarde oplevert (cf. punt IV hieronder).

II) Eerste categorie: materies waarbij het openbaar ministerie zelf beoordeelt of een tussenkomst opportuun is

- a. Onder de eerste categorie vallen alle op straffe van nietigheid door de familierechtbank en de familiekamers van het hof van beroep aan het openbaar ministerie meegedeelde zaken betreffende minderjarigen (art. 765/1 van het Gerechtelijk Wetboek) evenals de hieronder vermelde zaken die enkel betrekking hebben op meerderjarigen (art. 764 van hetzelfde wetboek). Bepaalde materies over de beslechting van de faillissementen en de gerechtelijke reorganisaties behoren eveneens tot deze categorie.

Aangezien deze lijst waarschijnlijk niet exhaustief is, bevat deze categorie onder voorbehoud alle aan het openbaar ministerie meegedeelde zaken die niet in de lijsten III en IV aan bod komen.

Zaken met betrekking tot afstamming (art. 764, eerste lid, 1° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 314, 322, 325/8, 318, 325/3, 329bis, 330, 325/7 van het Burgerlijk Wetboek
---	---

² "Le Ministère public dans ses fonctions non pénales", toespraak die door de heer Jean du Jardin, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, gehouden werd tijdens de plechtige zitting bij de opening van het gerechtelijk jaar op 1 september 2004, p.4-5.

³ Georges de Leval & Frédéric Georges, "Précis de droit judiciaire : T1 Les institutions judiciaires : organisation et éléments de compétence", éd. Larcier, p.246.

Onder voorbehoud van de specifieke zaken die tot de tweede categorie behoren (cf. infra), erkenning van een authentieke buitenlandse akte of van een in het buitenland uitgesproken vonnis (art. 764, eerste lid, 3° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 23, 27 en 31 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht
Vorderingen tot faillietverklaring door een schuldeiser, vorderingen tot gerechtelijke reorganisatie en vorderingen tot intrekking van een gerechtelijk reorganisatieplan (artikel 764, eerste lid, 8° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 6 van de faillissementswet van 8 augustus 1997; art. 17 en 58 van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
Vorderingen tot het sluiten van het faillissement (art. 764, eerste lid, 8° van het Gerechtelijk Wetboek) Verschoonbaarheid van de gefailleerde natuurlijke personen	Art. 73, 80, 81 en 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997
Vorderingen op basis van de wetten van 2007 (art. 764, eerste lid, 11°, 12°, 13° en 14°)	Wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen Art. 578, 8°, 10°, 13° en 15°, 581, 3°, 9°, 10° en 11°, 583 en 587bis, 2°, 3° en 4° van het Gerechtelijk Wetboek
Belaging of geweld op de werkplaats (art. 764, eerste lid, 10° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 578, 11° en 587bis, 4°bis van het Gerechtelijk Wetboek
Incidenten bij de zaakverdeling (zaken ingeleid na 22 mei 2016)	Art. 88 §2 van het Gerechtelijk Wetboek

Echtscheiding (zaken ingeleid na 31 augustus 2018)	Art. 1289ter van het Gerechtelijk Wetboek
---	---

- b. Voor de zaken die deel uitmaken van de eerste categorie beslist de korpschef op zijn eigen verantwoordelijkheid of de dossiers moeten worden geselecteerd waarin advies zal worden verleend vanuit het oogpunt van de specifieke situatie van zijn arrondissement en op basis van voornoemde criteria.

Bij het nemen van deze beslissing houdt hij rekening met de doelstelling van de hervorming, namelijk besparen op de arbeidscapaciteit, die zo voor andere dossiers kan worden ingezet.

Overeenkomstig de onder punt I) vermelde algemene principes zal advies worden gegeven voor de zaken die tot de eerste categorie behoren indien één van de volgende vragen positief kan worden beantwoord:

- Kan het parket **nuttige, relevante** (cf. het nieuwe artikel 765/1, tweede lid) en zelfs **onontbeerlijke** informatie meedelen?

Zo kan het bijvoorbeeld in het geval van de in artikel 765/1 opgesomde materies over minderjarigen gaan om informatie over het eventuele bestaan van een "protectioneel" dossier, om een opsporings- of gerechtelijk strafonderzoek betreffende feiten van familiaal geweld of zedenfeiten of eender welke andere gegevens die uit de Antecedentendatabank (ADBA), het Rijksregister, het strafregister, de JeCC-applicatie (Jeugd Centrale Consultatie), de databank inzake niet-begeleide buitenlandse minderjarigen (NBMV), en andere databanken worden gehaald.

- Geeft de situatie aanleiding tot **(mogelijke) hevige conflicten** (wat vaker het geval is in hoger beroep)?

- Bestaan er op sociaal vlak **aanwijzingen van fraude** of **eventueel een strafrechtelijk dossier**?

- Is de tussenkomst van het openbaar ministerie opportuun voor de in artikel 764, eerste lid, 8° vermelde materies rekening houdend met de **sociale en economische impact** van het faillissement of de gerechtelijke reorganisatie?

Bijvoorbeeld: faillissementen of gerechtelijke reorganisaties van grote of belangrijke ondernemingen op lokaal niveau met een aanzienlijke sociale en financiële impact; frauduleuze faillissementen van grote of belangrijke ondernemingen op lokaal vlak; faillissementen die gepaard gaan met ernstige sociale of fiscale fraude, waarbij het voorleggen van documenten aan het openbaar ministerie relevant is.

- c. Het openbaar ministerie behoudt zich het recht voor deze criteria te toetsen tijdens alle stadia van de procedure. Wanneer het openbaar ministerie met andere woorden van bij het begin van de procedure betrokken is, dan hoeft de situatie niet noodzakelijk te worden opgevolgd.

III) Tweede categorie: materies waarbij er steeds een advies zal worden verleend

- a) Het openbaar ministerie zal steeds in de hieronder opgesomde materies advies moeten blijven verstrekken, waarbij essentiële belangen die de particuliere overstijgen of het belang van niet-vertegenwoordigde kinderen tijdens de zaak immers aan bod komen. Er kan bovendien een risico op fraude bestaan en/of de rechtsregels kunnen worden omzeild.

Aantekenen van beroep bij de familierechtbank tegen de beslissing van de ambtenaar van de burgerlijke stand die weigert het huwelijk te voltrekken en de wettelijke samenwoning te registreren (art. 764, eerste lid, 3° en tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 167 van het Burgerlijk Wetboek (juncto art. 146bis van het Burgerlijk Wetboek of art. 146, 146ter en 147 van het Burgerlijk Wetboek) Art. 1476quater van het Burgerlijk Wetboek (juncto art. 1476bis of art. 1476ter van het Burgerlijk Wetboek)
Vernietiging van het huwelijk of de wettelijke samenwoning (art. 764, eerste lid, 3° en tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 184 van het Burgerlijk Wetboek (juncto art. 146bis, 146ter, 147 van het Burgerlijk Wetboek) en art. 1476quinquies van het Burgerlijk Wetboek (juncto art. 1476bis, 1476ter van het Burgerlijk Wetboek)
Beroep tegen het negatief advies van het parket met betrekking tot de Belgische nationaliteitsverkrijging	Art. 15 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit
Staatslozen	Verdrag betreffende het statuut van de staatslozen. Er bestaat geen specifieke Belgische wettelijke bepaling hieromtrent.
Vaststelling van de voortdurende onmogelijkheid om het ouderlijk gezag uit te oefenen	Art. 1236bis van het Gerechtelijk Wetboek

oefenen	
Aantekenen van beroep bij de familierechtbank tegen de weigering door een ambtenaar van de burgerlijke stand om buitenlandse akten of beslissingen te erkennen of over te schrijven in een register (in het buitenland voltrokken schijnhuwelijken of -samenwoningen, polygamie, draagmoederschap of verwerping) (art. 764, eerste lid, 3° en tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 27, § 1, lid 4, en 31, § 1, lid 3 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht
Wat betreft de arbeidsrechtbank de vorderingen met betrekking tot de sociale zekerheid in de meest brede zin (art. 764, eerste lid, 10° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 580, 2°, 3°, 6° tot 18°, 581, 2°, 3°, 9° en 10°, 582, 1°, 2°, 6°, 8° en 9°; 583 en 587septies van het Gerechtelijk Wetboek
Beroep aantekenen tegen verzegelingen en inbeslagnemingen en tegen de beslissing van de dienst voor administratieve geldboeten tot oplegging van een administratieve geldboete	Art. 2 en 3 van de wet van 2 juni 2010 houdende bepalingen van het sociaal strafrecht Art. 84 van het Sociaal Strafwetboek
Beroep tegen de weigering van de officier van de burgerlijke stand tot opmaak van een akte tot aanpassing van de registratie van het geslacht van een persoon, wanneer deze beslissing het gevolg is van een negatief advies van het openbaar ministerie (art. 1385terdecies en art. 764, lid 1, 12° van het Gerechtelijk Wetboek) (zaken ingeleid na 31 december 2017)	Art. 62bis van het Burgerlijk Wetboek

- b) Er bestaan overigens gevallen waarin het advies van het openbaar ministerie wettelijk verplicht blijft. Hieronder volgt ter herinnering een overzicht van deze materies dat niet volledig is.

De afwezigheid van een akte van de burgerlijke stand verdoezelen (art. 764, eerste lid, 2° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 46 van het Burgerlijk Wetboek Art. 1383-1385 van het Gerechtelijk Wetboek
Afstamming door een adoptie	Art. 1231.5., 1231.7., 1231.16. en 1231.17. van het Gerechtelijk Wetboek
Verklaring van afwezigheid of gerechtelijke verklaring van overlijden	Art. 112 tot 117 en art. 118 tot 133 van het Burgerlijk Wetboek; art. 1226-1227 van het Gerechtelijk Wetboek
Homologatie van de akte van bekendheid of machtiging tot de beëdigde verklaring om de geboorteakte te vervangen met het oog op een huwelijksprocedure of een procedure van nationaliteitsverkrijging (art. 764, eerste lid, 2° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 70 e.v. van het Burgerlijk Wetboek en art. 5 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit Art. 72, 72bis van het Burgerlijk Wetboek en art. 5 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit: "het openbaar ministerie wordt gehoord"
Verbetering van een akte van de burgerlijke stand (art. 764, eerste lid, 3° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 1383-1385 van het Gerechtelijk Wetboek Cf. ook art. 53 en 99 van het Burgerlijk Wetboek
Onbeheerde nalatenschappen	Art. 811 tot 813 van het Burgerlijk Wetboek; art. 1228 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek Art. 770 van het Burgerlijk Wetboek
Voorwaarden van het huwelijk ⁴	Art. 145, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek Art. 167, tweede lid van het Burgerlijk

⁴ Men moet zeer precies zijn om geen tegenspraak met tabel III a) te creëren. De in artikel 167 van het Burgerlijk Wetboek vermelde verplichting van het openbaar ministerie beperkt zich ertoe om een advies te moeten verschaffen over de voorwaarden van het huwelijk indien de officier van de burgerlijke stand de voltrekking van het huwelijk uitstelt om dit te doen. Het in de tabel III a) bedoelde advies situeert zich op een later tijdstip zodra de officier van de burgerlijke stand beslist heeft over de voltrekking van het huwelijk.

	Wetboek
Voorwaarden van de wettelijke samenwoning ⁵	Art. 1476quater van het Burgerlijk Wetboek
Pleegvoogdij	Art. 475ter, derde lid van het Burgerlijk Wetboek Art. 475sexies, derde lid van het Burgerlijk Wetboek
Scheiding (zaken ingeleid vóór 1 september 2018)	Art. 1289ter van het Gerechtelijk Wetboek (schriftelijk advies)
Opneming ter observatie van geesteszieken	Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke Het openbaar ministerie is in eerste aanleg verzoekende partij maar verschijnt niet. Het advies wordt derhalve enkel verleend wanneer er beroep wordt aangekend tegen een beslissing van de vrederechter ⁶
Arrondissementsrechtbank	Art 641, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek
Incidenten met betrekking tot de verdeling van de zaken (zaken ingeleid vóór 23 mei 2016)	Art. 88, §2 van het Gerechtelijk Wetboek

⁵ Naar analogie met de vorige voetnoot kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de melding van de verklaring van wettelijke samenwoning uitstellen om het advies van het openbaar ministerie in te winnen over het eventuele bestaan van een ernstig vermoeden dat het gaat om een schijnsamenwoning of gedwongen wettelijke samenwoning. Het in III a) vermelde advies zal worden verschaft tijdens de gerechtelijke procedure.

⁶ Het openbaar ministerie is enkel partij in een spoedprocedure tot gedwongen opname, maar niet in een gewone procedure en niet bij een verzoek tot verlenging van de gedwongen opname. De meerwaarde van het openbaar ministerie in beroepsprocedures is in de praktijk eerder gering bij gebrek aan actuele informatie.

IV) Derde categorie: materies in het kader waarvan in principe geen advies meer zal worden gegeven

Het advies van het openbaar ministerie levert daarentegen geen of weinig meerwaarde op voor de hieronder vermelde materies. Het College van Procureurs-generaal raadt bijgevolg aan dat het openbaar ministerie in deze dossiers niet meer zou optreden. Zelfs wanneer in de hieronder vermelde materies niet langer advies wordt verleend, belet dit de rechter overigens niet om steeds feiten te beteugelen wanneer er sprake is van duidelijke fraude.

Transseksualiteit (art. 1385terdecies en art. 764, eerste lid, 12° van het Gerechtelijk Wetboek) (zaken ingeleid vóór 1 januari 2018)	Art. 62bis van het Burgerlijk Wetboek (in geval van beroep)
Valsheidsvordering (art. 764, eerste lid, 5° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 895 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek
Vzw (ontbinding, vernietiging van de beslissingen van de algemene vergadering of de raad van bestuur, afsluiting van de vereffening)	Gewoonte
Schadeloosstelling op basis van een drukpersmisdrijf (art. 764, eerste lid, 4° van het Gerechtelijk Wetboek)	
Loting van de jury van het Hof van Assisen	Art. 238 van het Gerechtelijk Wetboek
Herroepingen van het gewijsde (art. 764, eerste lid, 6° van het Gerechtelijk Wetboek)	Art. 1132-1139 van het Gerechtelijk Wetboek
Ontkenten van proceshandelingen	Art. 848-850 van het Gerechtelijk Wetboek
Onteigening	Art. 11 en 17 van de wet van 17 april 1835 op de onteigening ten algemene nutte
Onderhoudsbijdrage waarbij de afstamming van vaderszijde niet vaststaat (art. 764, eerste	Art. 336 van het Burgerlijk Wetboek

lid, 1° van het Gerechtelijk Wetboek)	
Vorderingen tot verdaging van de datum van de opschorting van betaling	Art. 12 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
Verzoek tot wraking (art. 764, eerste lid, 7° van het Gerechtelijk Wetboek)	Adviezen zijn niet meer aan de orde maar het openbaar ministerie is krachtens art. 838 van het Gerechtelijk Wetboek steeds partij tijdens de procedure en waakt erover dat de zaak bij de bevoegde rechtbank aanhangig wordt gemaakt.
Burgerrechtelijke vorderingen betreffende de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen houdende veroordeling tot een bijzondere verbeurdverklaring, een geldboete en de gerechtskosten in het kader van het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek (art. 764, eerste lid, 16° van het Gerechtelijk Wetboek)	De FOD Justitie kan via een advocaat tussenkomen en het optreden van het openbaar ministerie is niet nodig.